

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

**TÜSİAD YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ÖMER SABANCI'NIN
“TÜRKİYE’NİN GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ İLE
GÜMRÜK BİRLİĞİ ANLAŞMASI VE
AB SÜRECİNDE KKTC’NİN EKONOMİK POZİSYONU”
PANELİ KONUŞMASI**

**12 Ekim 2004
Kuzey Kıbrıs Ticaret Odası**

Değerli konuklar, sevgili dostlar Kalimerhaba.

Hepinizi, TÜSİAD adına saygıyla selamlıyorum. Avrupa Komisyonu'nun İlerleme Raporu'nun ve müzakerelerin başlaması yönündeki olumlu tavsiyesinin ardından, adaya gelerek sizinle bazı düşüncelerimizi paylaşmak istedik.

Türkiye'nin üyeliği konusunda bir hedef tarihin belirtilmemiş olmasına ve verilmiş sözlerin aksine, raporda Türkiye'ye tam anlamıyla diğer adaylar gibi yaklaşılmayacağına ima edilmesine rağmen, genelde Rapor'dan ve tavsiyeden memnunuz. Komisyonun hazırladığı raporlardan, Türkiye'nin üyeliğinin etkisiyle ilgili olanını özellikle ilginç ve analitik açıdan sağlam yapılı buluyoruz. Etki Raporu'nun son tahlilde verdiği mesaj, uzun vadede Türkiye'nin AB açısından bir kazanç olacaktır.

Biz bu konuda hayli emek sarfettik. Bundan sonra da, Konsey'in doğru kararı vermesi, 2005 yılının ilk altı ayında müzakerelerin başlayacağını açıklaması için çabalarımızı sürdüreceğiz. Bu manzarada Kıbrıs konusunda süregiden çıkmaz, tutulmayan sözlerin yarattığı moral bozukluğu ve Kıbrıslı Türkler'in maruz bırakıldığı tecrit konumu bizi rahatsız eden en önemli öğelerdir.

Annan Planı için yapılan referandumun öncesinde, olumlu bir sonuç alınması yönünde epey gayret sarfettik. Tüm taraflar açısından adil ve hakkaniyete uygun bir sonuca varılması için benzersiz ve cesur kararlar alan Türkiye hükümetine koşulsuz destek verdik. Kuzey'li işadamları ve Güney'deki dostlarımızın bazıları da olumlu oy çıkması için çaba harcadılar.

Sonucu hepimiz biliyorsunuz. Kıbrıs Rumları'nın siyaset sınıfı bu tarihsel fırsatı anlamayarak, korkunun mantık ve hakkaniyeti yenmesine çanak tuttular. Bu talihsiz sonuç bizim açımızdan, Kıbrıs Rum seçmenlerinin pratikte adanın birleşmesini engelledikleri anlamına geliyordu. Bize göre bu, uzun zamandır süren problem açısından en istenmeyen sonuçtu.

Başbakan Mehmet Ali Talat'ın liderliğindeki Kıbrıs Türkleri'nin, Kuzeyi güçlü bir çözüm iradesiyle pazarlık masasına getirmeleri de, bizce övgüye değerdi. Bu şekilde Kıbrıs Türkleri, adanın uzun vadeli barış ve istikrarı için kısa vadedeki sıkıntıları taşıyabileceklerini de göstermiş oldular.

Pratik sonuçları açısından bu çabalar, Kıbrıs Türklerine elle tutulur bir yarar getirmedi. Güney, tüm adayı temsil iddiası zedelenmeden AB'ye üye oldu. Maalesef AB de Türk tarafının tecrit edilmişliğini kırmak için verdiği sözleri tutmadı veya tutamadı. Belki de Birleşmiş Milletler, tarihinde ilk kez, Genel Sekreter'in raporu, Güvenlik Konseyi'nde oylanmadı. Bu durumu da çok rahatsız edici bulduğumuzu belirtmek zorundayım.

İnsanların, malların ve hizmetlerin Kuzey ve Güney arasında dolaşımını düzenleyen Yeşil Hat Tüzüğü yetersiz kaldı. Türk tarafı halen dünyayla doğrudan ticaret yapamıyor. Kıbrıslı Türkler işlerini yapabilmek için hala Güney'e gitmek zorunda kalıyorlar.

Eğitim kurumları üzerindeki ambargo ve dđnyayla doğrudan teması engelleyen koşullar sđrđyor. Kıbrıs Rum hđkđmeti IATA'nın onayını da gerektiren, Ercan havalimanının uluslararası uçuşlara ağılmasına itiraz ediyor. Kullanımına yđnelik kısıtlar nedeniyle Komisyon'un Tđrk tarafı için ayırdığı 259 milyon Euroda bloke edilmiş durumda.

Gđnlđk yaşamlarında tecrit edilmişliklerini sona erdirecek elle tutulur bir dđzelme yaşamayan Kıbrıslı Tđrkler'in ciddi bir hayal kırıklığına uğradıkları ağıktır. Bundan derin bir ũzđntđ duyuyoruz. AB'nin bu ağmazdan ııkabilmek için verdiği sđzlerin lafzına ve ruhuna uygun makul bazı ũnlemler geliştirmekle ilgili olduğu karşısında da en hafifinden şaşkınlık iğindeyiz.

Sorunun ıözđme kavuşmasına ciddi katkıda bulunmuş olan Kuzey'in AB ile gđmrđk birliğinden dışlanmış olması, adanın her iki tarafındaki iř dđnyası açısından önemli bir engeldir. Halbuki bu iki camianın gerđek bir uzlaşmanın ve barışın mimarı olabilmeleri mđmkđndđ.

Değerli dostlarımız referandum sonrasında yaşanan sorunlar üzerinde uzun uzadıya durmak istemiyorum. Başkan Papadopoulos'un son dđnemdeki bazı sđzlerine cevap vermeyi de arzu etmiyorum. Bence kendisi geğen Nisan ayında Evet yanlısı bir tutum alsaydı kendi halkına bđyđk bir hizmet vermiş olacaktı.

Bundan bđyle geleceğe bakmak, adanın bđtđnünde hayatın barış ve refah iğinde sđrmesi için var olan koşulları nasıl daha iyi hale getirebiliriz diye dđřnmek zorundayız. Annan Planı bize benzersiz bir fırsat verdi. Adayı birleştirip toprak ve mđlkiyet konularındaki karmaşık meseleleri ızebebiliriz. Her şeye rağmen elimizde hala bir ağılım fırsatı var. Bize dđřen de siyasi goller atmaya ıalışmak değil; bu ıerđeve iğinde daha iyiyi hazırlamaktır. Başkan Papadopoulos AB iğindeki pozisyonunu kđtđye kullanmamalı, bunun yerine adayı daha ileriye gđtürecek yapıcı bir diyalogun başlatılmasına ıalışmalıdır.

Bu bağlamda, geğen hafta İstanbul'da yapılması planlanan, AB ile 57 ũyeli İşlam Konferansı Örgđtđ'nđ bir araya getirecek ortak forumun iptalini örnek olay olarak dikkatinize sunarım. AB dđnem başkanının, Rum tarafının ırarları üzerine, konferansa gözlemci olarak katılacak Kıbrıslı Tđrklerin Annan Planı'ndaki adlarıyla yani Kıbrıs Tđrk devleti olarak davetini gerekçe gđsterip ũyelerden katılmamalarını talep etmesi, bu iptalin nedeniydi. Uygarlıklar arasında diyaloga en ıok ihtiyağ duyulan bir dđnemde, bđyle bir fırsatın kaıırılmış olmasını, derin bir ũzđntđyle karşıladık.

Yaklaşık bir hafta önce, Tđrkiye, AB'ye yđnelik yđkđmlđlđklerinin bir parçası olarak, Kıbrıs ile de gđmrđk birliği antlaşmasını yđrđrlđđe soktu. Kıbrıslı Tđrklerle yđnelik ekonomik karantinanın kalkmasının, bu adımı, daha anlamlı kılacağını eklememe ise herhalde gerek yoktur.

Geğtiğimiz yıl iğinde, Tđrkiye'nin, Kıbrıs sorununu Genel Sekreter Annan'ın ıizdiği ıerđeve iğinde ıözmek için bir hayli gayret gđsterdiđine inanıyoruz. Bu ıerđeve, aynı zamanda, AB Konseyi'nin de desteklediği ve benimsediği bir ıerđeveydi.

Güneydeki partnerimiz OEB ve Kuzey'deki ortağımız İŞAD'ın inisiyatifi ele alarak, serbest ticaret ve liberal ekonomi ilkeleri ışığında bir çözümü gündeme getirmeleri en büyük beklentimiz. Bunun, daha özgürlükçü, hasmane olmayan bir siyasi ve diplomatik iklimi adada hakim kılacağını da düşünüyoruz. TÜSİAD olarak bu türden girişimlere hep destek verdik.

Bundan sonra gündemimizde İŞAD ile birlikte Kıbrıs'ın güneyindeki partnerimizi yani OEB'yi ziyaret etmek var. Bu ziyaretin de adada herkesin ekonomik işbirliğinin getireceği avantajları görebilmesine yol açacağına inanıyoruz.

Hepinize saygılarımı sunar, beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.